

นางจันทร์จ้าว มุลจรัส

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม : งานช่างปูนปั้นสกุลช่างเมืองเพชร นางจันทร์จ้าว มุลจรัส

ข้อมูลทั่วไป

นางจันทร์จ้าว มุลจรัส นามสกุลเดิม “บุญประเสริฐ” เกิดวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2513 ภูมิลำเนาอยู่ที่ตำบลบางจาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี สาขาภูมิปัญญา : งานช่างศิลป์พื้นบ้าน (งานปูนปั้น) สถานะ : ช่างปูนปั้นสกุลช่างเมืองเพชร

ประวัติความเป็นมา

นางจันทร์จ้าว มุลจรัส เป็นช่างปูนปั้นหญิงชาวตำบลบางจาน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีชื่อเสียงด้านงานช่างปูนปั้นของจังหวัดเพชรบุรี เป็นบุตรของนายบุญจริง บุญประเสริฐ และนางสะอาด (สะอาด) บุญประเสริฐ ครอบครัวประกอบอาชีพด้านงานช่างและค้าขายพื้นบ้าน ส่งผลให้เติบโตท่ามกลางสภาพแวดล้อมของภูมิปัญญาท้องถิ่น สมนรสกับนายบุญลือ มุลจรัส และประกอบอาชีพช่างปูนปั้นร่วมกัน ตลอดชีวิตการทำงาน

การเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญา

นางจันทร์จ้าวสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนวัดโพธิ์มณี ตำบลบางจาน อำเภอเมืองเพชรบุรี จากนั้นเข้าสู่การเรียนรู้งานปูนปั้นโดยตรงจากครูช่างและปราชญ์ท้องถิ่น ได้แก่ ช่างทองร่วง เอ็มโอษฐ์ ศิลปินแห่งชาติ และช่างบุญเจื่อน เอ็มโอษฐ์ รวมถึง

ช่างในครอบครัวบุญประเสริฐ ผ่านการเป็นลูกมือ การฝึกปฏิบัติจริง และการทำงานภาคสนามอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความชำนาญและเป็นที่ยอมรับในวงการช่างปูนปั้น

องค์ความรู้และลักษณะเด่นของภูมิปัญญา

องค์ความรู้ของนางจันทร์จ้าวอยู่ในงานปูนปั้นแบบสกุลช่างเมืองเพชร ซึ่งเน้นลวดลายกระหนกแบบไทยประเพณี ความประณีตอ่อนช้อย และความสมดุลขององค์ประกอบ ช่วงหลังได้พัฒนาการออกแบบลวดลายด้วยตนเอง เช่น ลายเครือเถา การผูกลาย และงานประติมากรรมปูนปั้น—ลอยตัว โดยยังคงยึดหลักรูปแบบดั้งเดิมของช่างพื้นบ้านเพชรบุรี

ผลงานสำคัญ

ผลงานของนางจันทร์จ้าวปรากฏในวัดและพื้นที่สำคัญหลายแห่ง อาทิ วัดไตรโลก วัดพระทรง วัดหุบกะพง วัดบันไดทอง วัดกำแพงแลง จังหวัดเพชรบุรี วัดทัพโพธิ์ทอง จังหวัดราชบุรี และวัดสลัก วัดหนองคันทรอง จังหวัดตราด รวมถึงงานประติมากรรมปูนปั้นสาธารณะบริเวณถนนราชดำเนิน จังหวัดเพชรบุรี และงานปูนปั้นสัตว์หิมพานต์ประดับพระเมรุมาศ ในพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

คุณูปการต่อสังคมและวัฒนธรรม

นางจันทร์จ้าวเป็นหนึ่งในช่างปูนปั้นหญิงที่มีบทบาทสำคัญในการสืบสานงานช่างศิลป์ท้องถิ่น ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจ ผ่านการเป็นวิทยากรและการทำงานร่วมกับชุมชน มีส่วนช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกภูมิปัญญางานปูนปั้นเมืองเพชรให้คงอยู่และเป็นที่ยึดมั่นในวงกว้าง

รางวัลและการยกย่อง

ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดศิลปะปูนปั้นแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 13 พ.ศ. 2556 และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดศิลปะปูนปั้น 50 ปี ธ.ก.ส. พ.ศ. 2559 สะท้อนถึงความสามารถและการยอมรับในระดับประเทศ

สถานภาพปัจจุบัน

นางจันทร์จ้าว มุลจรัส ถึงแก่อนิจกรรมอย่างสงบเมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2569 ผลงานและองค์ความรู้ที่ได้สร้างสรรค์ไว้ถือเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของจังหวัดเพชรบุรีและของชาติ

ที่มา

ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม. กระทรวงวัฒนธรรม. (2555). **นางจันทร์เจ้า มุจรัส.**

สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2569 จาก

<http://www.m-culture.in.th/album/133473/>

อุดมเดช เกตุแก้ว. (2569). อาลัย “ช่างจันทร์เจ้า มุจรัส” ช่าง
ปูนปั้นหญิงบ้านบางจาน เพชรบุรี

ฝากผลงานปูนปั้นไว้ให้คนรุ่นหลังศึกษาและชื่นชม. สืบค้น
เมื่อ 7 มกราคม 2569

จาก <https://www.facebook.com/share/p/1Bu8jnyKVE/>